

บทที่ 5

ระบบทุนนิยม (Capitalism)

บทที่ 5

ระบบทุนนิยม (Capitalism)

คำนำ

ระบบทุนนิยม แม้บทของระบบเศรษฐกิจนี้ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ระบบนี้ยังคงไว้ซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล (private property) เปิดโอกาสให้แสวงหาความร่ำรวย การสืบทอดมรดกถือเป็นการสะสมทุน

สาระสำคัญ

1. อัดัมสมิธ (Adam Smith) เป็นผู้มึบทบาทในการปูพื้นฐานโครงสร้างระบบทุนนิยม
  2. ระบบการแข่งขันจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีเงื่อนไขบางประการ
  3. โครงสร้างระบบทุนนิยม ได้รับการพัฒนาตามแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์
- อาดัม สมิธ คลาสสิก เคนส์
4. ข้อดีและข้อเสียระบบทุนนิยม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อศึกษาบทที่ 5 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. วิเคราะห์โครงสร้างระบบทุนนิยม
2. สามารถอธิบายเงื่อนไขของการเกิดระบบการแข่งขัน
3. สามารถวิเคราะห์โครงสร้างระบบทุนนิยม มีขั้นตอนการพัฒนาตามลำดับได้อย่างถูกต้อง
4. เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียระบบทุนนิยม
5. วิเคราะห์เหตุใดระบบทุนนิยมนำไปสู่ข้อบกพร่องแห่งการเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาทรัพย์สินส่วนบุคคล

ระบบทุนนิยม (Capitalism)

อดัม สมิท (Adam Smith) เป็นผู้มีบทบาทในการวางโครงสร้างแบบทุนนิยม รูปแบบระบบทุนนิยม บรรดาปัจจัยการผลิตทั้งหมดจะตกอยู่กับกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล เน้นถึงความสำคัญของการประกอบการวิสาหกิจแบบเสรี (free enterprise) โดยที่รัฐบาลไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว

5.1 ระบบทุนนิยมประกอบด้วยสถาบันที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การคงไว้ซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัว (private property) ถือเป็นสิ่งที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายโดยชอบธรรม เจ้าของมีสิทธิที่จะใช้ได้ตามความพอใจ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย รัฐจะเข้าควบคุมการใช้สิทธิมิให้เกินขอบเขต การจะมีโอกาสเข้าครอบครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ก็ต่อเมื่อ มีการทำสัญญานิติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย การที่ระบบเศรษฐกิจเปิดโอกาสให้มีการครอบครองทรัพย์สินส่วนตัว (private property) โดยถูกต้องตามกฎหมายและชอบธรรม การที่ระบบเศรษฐกิจเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาทรัพย์สินส่วนตัว (private property) เท่ากับเป็นเครื่องสนับสนุนให้ระบบเศรษฐกิจสะสมความมั่งคั่ง ยินยอมให้มีการสืบทอดมรดก

2. การสืบทอด (Inheritance) คือการยอมรับให้มีการสืบทอดมรดก เท่ากับเป็นการสะสมทุน ความมั่งคั่ง ความพอใจ ความสำเร็จในชีวิต ด้วยเหตุผลสำคัญเพื่อส่งเสริมกำลังใจในการทำงาน

3. เปิดโอกาสให้สถาบันประกอบการได้โดยเสรี (Freedom of Enterprise) มีความหมายในด้านผู้ประกอบการ มีเสรีภาพในการดำเนินกิจการและแรงงานในหน่วยธุรกิจนั้น มีเสรีภาพที่จะยกฐานะงานให้ได้รับความพอใจสูงสุด ผู้บริโภคมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกบริโภค ในการเลือกซื้อเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวยให้ เจ้าของที่ดินมีเสรีภาพในการเลือกกำไรจากค่าเช่า เป็นมูลเหตุการเกิด Freedom of Enterprise ภายใต้ระบบทุนนิยมจะมีการสร้างแรงจูงใจในการแสวงหากำไร (Incentive to profit) ทุกคนมุ่งที่จะแสวงหากำไรสูงสุด ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีการจ้างงานเต็มที่ เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. เน้นโอกาส “การแข่งขัน (competition)”

สภาพการแข่งขันมักเน้นในด้านตลาดผู้ขายเป็นประเด็นสำคัญ ราคาสินค้ากลไกราคาจะเป็นผู้กำหนด ราคาที่กำหนดขึ้นถือเป็นราคายุติธรรม (Fair Price) มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านการแข่งขันด้านวัตถุดิบ รูปแบบการผลิต ค่าจ้าง

5. สถาบันรัฐบาล

เพื่อทำหน้าที่คุ้มครองป้องกันสถาบันอื่น ๆ ให้คงอยู่ การคุ้มครองลิขสิทธิ์ต่าง ๆ การป้องกันการกระทบกระทั่งระหว่างสิทธิบุคคล สถาบันของรัฐเป็นตัวจักร (ตัวเชื่อม) ในการประสานงานจะทำให้ดีในระบบเศรษฐกิจและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

การที่ระบบทุนนิยมกลไกในการดำเนินเศรษฐกิจไม่บรรลุครบถ้วน 5 ประเด็น โดยเฉพาะ “การเปิดโอกาสให้มีการการแข่งขัน” ตามหลักการของระบบทุนนิยม จะเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ แต่ในสภาพแห่งความเป็นจริงยังไม่สามารถจะดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของตลาดในด้านการแข่งขันเกิดจากการกระทำของภาคเอกชนและภาครัฐบาล

ระบบการแข่งขันจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีเงื่อนไข

1. ประกอบด้วยผู้ซื้อและผู้ขายเป็นจำนวนมาก
2. สินค้ามีลักษณะเหมือนกันหมด (homogeneous)
3. ผู้ซื้อต้องมีความรู้อย่างดี (perfect knowledge) ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายต้องมีการติดตามข่าวคราวการเคลื่อนไหว ถ้าราคาสินค้าในตลาดบางแห่ง มีราคาสูงกว่าตลาดอีกแห่งหนึ่งจะมีการนำสินค้าไปขายยังตลาดที่มีราคาสูงกว่าทันที
4. ปัจจัยสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระ (free mobility)

เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของตลาดในการแข่งขัน ทำให้การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตอย่างอิสระ (free mobility) และความรอบรู้อย่างดี (perfect knowledge) คงจะดำเนินได้ยากมากเพราะ

1. private sector
2. public sector

5.2 ภาคเอกชน (private sector)

ระบบเศรษฐกิจแบบนายทุนมักจะนำไปสู่อำนาจการผูกขาดเศรษฐกิจ สาเหตุมาจากเมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงกว่าปกติ เนื่องจากทุกคนมี Free Enterprise ผู้ผลิตทุกคนมุ่งแสวงหากำไรสูงสุด (Maximize profit) ผู้ผลิตจะทำการทุ่มตลาดเพื่อล้มกิจการคนอื่น (cut throat) ให้เหลือกิจการของตนเองแต่เพียงลำพัง ประเทศทุนนิยมส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่ในรูปแบบ (Co-operation business Organization) ยั่งยืนวันรูปแบบการผลิตจะมีขนาดใหญ่โตขึ้น หน่วยธุรกิจจะขยายตัวมากขึ้น สิ่งที่มาคืออำนาจในการผูกขาดในด้านธุรกิจแขนงต่าง ๆ ไม่ว่า

จะเป็นธุรกิจด้านการเงิน กิจการขนาดใหญ่บางประเภท อาทิเช่น อุตสาหกรรมน้ำมัน รถยนต์ เหมืองแร่ ภายใต้ระบบทุนนิยม กลุ่มนายทุน จะทำการผูกขาดกิจการแต่ละประเภท หน่วยผลิตขนาดเล็กจะถูกขจัดออกไปด้วยโอกาสการผลิตที่ต่ำกว่า ด้วยประสิทธิภาพในการผลิต ยกตัวอย่างในสหรัฐอเมริกาบริษัทใหญ่เข้ามามีอำนาจในการผูกขาด จนในที่สุดรัฐต้องออกกฎหมายที่เรียกว่า “Anti Trust Law” ห้ามการดำเนินธุรกิจในรูปแบบการรวมตัวแบบ “Mergers”

Mergers คือ หน่วยธุรกิจตั้งแต่ 2 หน่วยธุรกิจขึ้นไป เข้ามารวมตัวกันโดยหน่วยธุรกิจหนึ่งเข้าทำการควบคุมธุรกิจอีกหน่วยหนึ่งอย่างสิ้นเชิง โดยทั่วไปจะประกอบด้วยกัน 3 ลักษณะ

1. Horizontal Mergering
2. Vertical Mergering
3. Conglomerate

1. Horizontal Mergering

คือการรวมตัวของหน่วยธุรกิจตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป รูปแบบของการรวมส่วนใหญ่ เป็นธุรกิจที่ทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันหรือเป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้ ตัวอย่างของธุรกิจประเภทนี้ได้แก่ การรวมตัวของบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ขนาดใหญ่ของญี่ปุ่น เยอรมัน สหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งเสริมอำนาจการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ

2. Vertical Mergering

คือการรวมตัวของหน่วยธุรกิจตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป ซึ่งแต่ละหน่วยผลิตจะทำการผลิตสินค้าแตกต่างกันออกไป แต่ลักษณะการผลิตจะออกมาในรูปแบบปัจจัยการผลิตที่ใช้ร่วมกัน อาทิเช่น โรงงานผลิตถ่านหิน โรงงานถลุงเหล็ก

3. Conglomerate Mergering

คือรูปแบบของการรวมตัวของหน่วยธุรกิจหลายๆ แห่ง ที่มีผลิตภัณฑ์หลายชนิด มารวมตัวกันเป็นบริษัทขนาดใหญ่ มีผลผลิตอยู่หลายชนิด ลักษณะการรวมตัว ถ้าไม่มีสาขาอยู่ต่างประเทศจะเรียกว่า Multi-national Co-operation ทางบริษัทเจ้าของประกอบด้วยบุคคลหลายประเทศ มีกิจการทั่วโลก

5.3 ภาครัฐบาล (Public Sector)

ภาครัฐบาลเข้ามาทำการผลิตแทรกแซงเศรษฐกิจ ถือได้ว่าการกระทำเช่นนี้ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน (competition) อย่างสมบูรณ์ รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงการผลิตในกิจกรรมบางประเภท กิจการที่รัฐเข้าแทรกแซงมี 2 ประเภท

1. Public Enterprise จัดเป็นกิจการที่รัฐบาลดำเนินการอยู่

2. Regulated Industrial เป็นกิจการวิสาหกิจที่รัฐต้องเข้าควบคุมอยู่ กิจการ 2 รูปแบบภายใต้ระบบทุนนิยมที่มีอยู่ เกิดจากการที่รัฐบาลเห็นว่า ถ้ารัฐเข้าดำเนินการเองจะดำเนินได้ดีกว่าหรือมีประสิทธิภาพที่ดีกว่า ตัวอย่างได้แก่ กิจการประปา โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา ทำเรือ โดยรัฐมองเห็นว่าเป็นกิจการ Public Utility โดยให้เหตุผลว่า

1. เป็นกิจการที่ต้องลงทุนจำนวนมากมายมหาศาล เอกชนไม่มีทุนที่จะดำเนินการได้

2. ต้องการพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม

เมื่อบทบาทของรัฐที่ต้องเข้าไปควบคุมวิสาหกิจบางประเภทภายในประเทศ ทั้งนี้เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน เป็นกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงให้บริการแก่ประชาชน การให้สิทธิพิเศษต่างๆ แก่รัฐบาลจึงเกิดขึ้นก่อให้เกิดความไม่สมบูรณ์ (imperfect) ในระบบทุนนิยมเกิดขึ้น ทำให้รัฐมีทั้งอำนาจและการผูกขาดเกิดขึ้นภายในระบบเศรษฐกิจ บางครั้งรัฐบาลใช้ระบบควบคุมทางอ้อม (Indirect Control) โดยอาศัยกฎหมาย มาตรการด้านการคลัง เข้าแทรกแซงเศรษฐกิจ

โครงสร้างระบบทุนนิยมได้มีการพัฒนาโดยได้รับแนวความคิด นักเศรษฐศาสตร์ตามลำดับดังนี้

อดัมสมิธ (Adam Smith)

คลาสสิก (Classic)

เคนส์ (Keynes)

แนวความคิดการดำเนินกลไกเศรษฐกิจของคลาสสิก (Classic) จะเป็นไปโดยกลไกอัตโนมัติ (Automatic Adjustment) ไม่ว่าระบบเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงไปในรูปใด ราคาจะเป็นตัวเข้าปรับไม่ว่าจะเป็นด้านอัตราดอกเบี้ย ค่าเช่า ค่าจ้าง การมีงานทำ ขณะใดขณะหนึ่งที่ระบบเศรษฐกิจเกิดการว่างงานเกิดขึ้น ระดับค่าจ้างก็จะลดลงจนกว่าเข้าสู่จุดสมดุล การจ้างงานจะเพิ่มขึ้น แนวความคิดของคลาสสิก ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศสหรัฐได้นำแนวความคิดแบบนี้มาใช้ในกลไกเศรษฐกิจตราบเท่าหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก แนวความคิดของเคนส์ (Keynes) มามีอิทธิพลต่อการแก้ไขสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำได้สำเร็จ

เคนส์ (Keynes) ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของคลาสสิก (Classic) การปรับตัวของอัตราค่าจ้าง โดยอาศัยกลไกราคา (price mechanism) ไม่ประสบผลสำเร็จ ยังไม่สามารถในการแก้ไขสถานะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในปี ค.ศ. 1932 ปรากฏว่าการใช้มาตรการปรับตัวโดยอัตโนมัติ (Autonomic Adjustment) และกลไกราคา (price mechanism) ไม่ช่วยแก้ไขสถานะการว่างงานมีจำนวนมากในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เลย รัฐบาลจำเป็นต้องเข้าแทรกแซง เคนส์ (Keynes) ได้เสนอให้นำนโยบายการเงิน (Monetary Policy) และนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) มาใช้ ในการควบคุมอัตราดอกเบี้ย เป็นการพิจารณาด้านเงินเพื่อ การว่างงานซึ่งจัดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ ในระยะเริ่มแรกมีการคัดค้านเกิดขึ้น เคนส์ (Keynes) แก้ไขเศรษฐกิจทั้งระบบ กล่าวคือ มองในแง่มหภาค (Macro) ซึ่งในระยะต่อมากลายเป็นที่ยอมรับเมื่อสหรัฐอเมริกา มีบทบาทด้านอำนาจในทางเศรษฐกิจแทนอังกฤษ

ข้อดีและข้อเสียระบบทุนนิยม

5.4 ข้อดีระบบทุนนิยม

1. สามารถแก้ไขสถานะเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว จัดเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความยืดหยุ่นดีกว่าระบบเศรษฐกิจแบบอื่น ระบบทุนนิยมสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถาบันต่างๆ ในสังคมได้ดี สามารถเข้ากับกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดี ยกตัวอย่างในยามสภาวะสงคราม ระบบทุนนิยมสามารถปรับตัวกลับคืนสู่สภาวะปกติได้รวดเร็ว การคิดค้นแสวงหาวิทยาการที่ทันสมัยสามารถกระทำได้รวดเร็วโดยมี “กำไร” เป็นแรงจูงใจ การปรับตัวของระบบทุนนิยมสามารถดำเนินได้ด้วยดี โดยอาศัยกระบวนการของผู้ประกอบการ ผู้บริโภค แรงงานปัจจุบันแม้ว่ารัฐบาลจะเข้าแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ระบบทุนนิยมก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ภาวใต้ระบบทุนนิยมสามารถอาศัยการประกอบการทางธุรกิจของเอกชนเป็นหลักได้ดี ถึงแม้จะมีขีดจำกัดและการแทรกแซงทางสังคมอย่างมากมายก็ตาม
2. **มาตรฐานการครองชีพ** ระบบทุนนิยมตั้งความหวังไว้ว่าจะยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้นพร้อม ๆ กับการเพิ่มของประชากร แต่ความสุขที่แท้จริงของมนุษย์ไม่ได้มาจากการมีสินค้าบริโภคมาก ๆ
3. **พลังในทางประกอบการ (Entrepreneurial energy)** ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ได้ดีมากยิ่งขึ้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของตัวผู้ประกอบการ ข้อนี้ถือเป็นจุดเด่นของระบบทุนนิยม ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดคือ

ประเทศสหรัฐอเมริกา ระบบเศรษฐกิจทุนกระตุ้นให้บุคคลเพียรพยายามที่จะทำการจัดการรวบรวมปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการทางสังคมที่ต้องการให้มีสินค้าและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น บุคคลที่ทำหน้าที่รวบรวมปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการส่วนรวม (Collective want) ใครจะปรับได้มากกว่ากัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประกอบการแต่ละบุคคล

4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Technology) ระบบทุนนิยมจะมีสถาบันต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีความต้องการที่จะค้นพบวิธีการต่าง ๆ เพื่อจะลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (Technology) ซึ่งมีผลต่อความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม กอปรกับระบบทุนนิยมมีสถาบัน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ส่งเสริมให้บุคคลมีความต้องการ ที่จะคิดค้นหาวิธีการผลิตที่ถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในที่สุด

5. ส่งเสริมโอกาสของแต่ละบุคคล (Individual Worth and Opportunity) จุดเด่นระบบทุนนิยมเน้น “Individualism” ภายใต้ระบบทุนนิยม ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือบริษัทก็ตาม จะอาศัยกำไรเป็นแรงจูงใจในการผลิต ตลอดจนแสวงหามาตรฐานการครองชีพที่สูงสุด สนับสนุนให้ภายใต้ระบบมีการเสี่ยง (risk) โดยมีกำไรสูงสุดเป็นเป้าหมายอันสำคัญ

5.5 ข้อบกพร่องระบบทุนนิยม

1. ความไม่เท่าเทียมการกระจายรายได้ (inequality of income distribution)

สาเหตุการนำไปสู่ความไม่เท่าเทียม

1. ชนิดของปัจจัยการผลิตสามารถเกิดมูลค่าเพิ่มได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน

2. ความสามารถของแรงงาน แรงงานที่มีผู้ต้องการมากและมีจำนวนน้อย อุปสงค์ของแรงงานย่อมเพิ่มตามไปด้วย รายได้จากการเสนอขายย่อมมีมูลค่าสูงขึ้น

3. สถาบันทรัพย์สินส่วนบุคคล การสืบทอดมรดก ก่อให้เกิดรายได้เกิดจากมิได้ใช้แรงงาน (unearned income) ความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ จะนำไปสู่โอกาสในการศึกษา ระดับสูง นับเป็นจุดอ่อนอย่างมาก นำไปสู่การสร้างความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ ที่มีความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายรายได้เท่ากับเป็นการทำลายข้อดีของระบบทุนนิยมมากเท่า่นั้น สภาพความเป็นอยู่ของสังคมที่แตกต่างกัน นำไปสู่ความแตกต่างระหว่างชนชั้น เกิดความขัดแย้งแบบต่าง ๆ คนในสังคมจะเริ่มไม่ทำหน้าที่ตามที่สังคมกำหนด ผู้ที่มีฐานะ

ร่ำรวยสามารถใช้อำนาจทางที่ผิด กอบโกยทรัพยากรธรรมชาตินำมาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือใช้ในทางฟุ่มเฟือย ตัวอย่างทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดนำมาผลิต เพื่อสนองความต้องการของผู้มีอำนาจซื้อ

ผลกระทบอันเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ

1. โอกาสแห่งการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน คนรวยมีโอกาสส่งบุตรหลานได้รับการศึกษาระดับสูง ในขณะที่คนจนไม่มีโอกาสแม้แต่จะฝึกฝนอาชีพให้เกิดความชำนาญ เมื่อขีดความสามารถต่ำโอกาสขายแรงแสวงหาเงินลดน้อยลงทุกที นับวันวัฏจักรแห่งความไม่เท่าเทียมกันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น トラバドที่คนรวยสามารถควบคุมอำนาจทางการเมือง การศึกษา ศาสนา ทุก ๆ ส่วนของสังคมแล้ว จะเกิดความแตกต่างของสังคม คนส่วนใหญ่จะถูกละเลย

2. เมื่อสถาบันพื้นฐานทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม ไม่อาจจะช่วยให้มนุษย์มีสวัสดิการสูงขึ้น ถ้าสังคมใดมีปัญหาเรื่องสถาบันอย่างรุนแรง จะต้องหาทางแก้ไข โดยทำการเปลี่ยนแปลงสถาบันต่าง ๆ

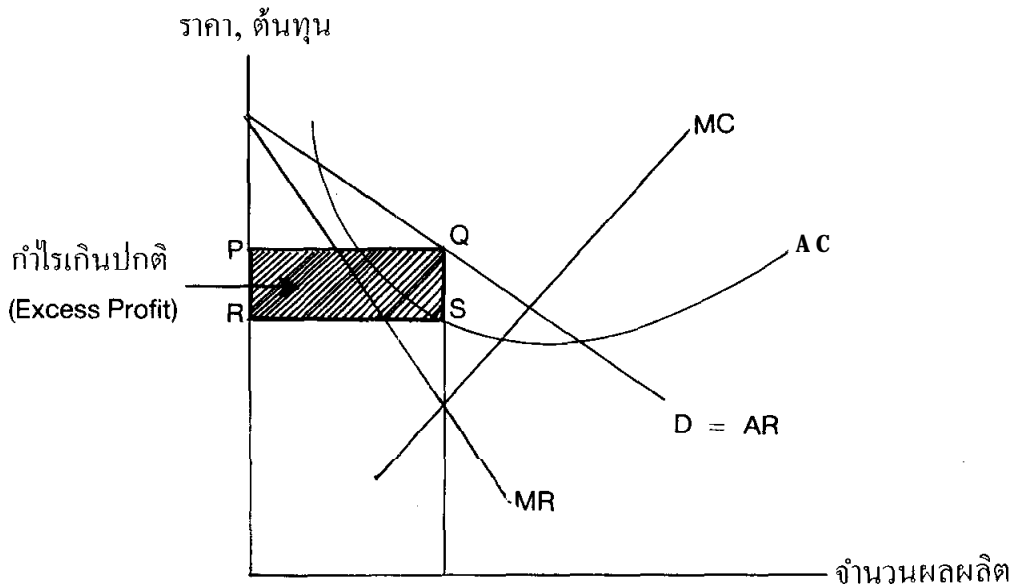
3. คุณค่าของชีวิตมนุษย์กับคุณค่าของเงิน ความสำเร็จของธุรกิจเอกชนในระบบทุนนิยม วัดด้วยผลกำไรที่ได้รับ ราคาสินค้า ต้นทุนการผลิต เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเรื่องเงินตรา ล้วนแต่มองข้ามสวัสดิการมนุษย์จะได้รับ

ทุกสิ่งทุกอย่างที่นายทุนตัดสินใจ ทำเพื่อให้ได้รับกำไรสูงสุดโดยไม่คำนึงถึงว่าสิ่งที่ตนทำนั้นจะได้รับประโยชน์ต่อผู้บริโภคหรือไม่ สวัสดิการของมนุษย์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต มักจะถูกละเลยในเวลาที่ยดำเนินการผลิตเงินและสวัสดิการของมนุษย์จะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ระบบทุนนิยมการผลิตและสามารถขายได้เป็นจำนวนมากเป็นสิ่งดี เมื่อเป็นเช่นนี้คุณค่าของเงินตรากับมนุษย์ย่อมแตกต่างกัน トラバドที่ยังถือว่าเงินคือพระเจ้าเมื่อนั้น ผู้ผลิตพยายามที่จะแสวงหาผลกำไรให้แก่ตน บางครั้งกดค่าจ้างคนงานโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนที่จะได้รับ นี่คือนโยบายหนึ่งที่รัฐบาลต้องเข้าทำการแทรกแซงและควบคุม แต่ถ้ารัฐเข้าควบคุมมากเท่าใด หัวใจระบบทุนนิยมจะถูกทำลายมากเท่านั้น ตรงกันข้ามถ้าเอกชนที่เป็นนายทุนคนใด ดำเนินการตัดสินใจผลิตเพื่อสนองความต้องการของส่วนรวม มุ่งสวัสดิการมากกว่าแสวงหาผลกำไร นายทุนคนนั้นจะไม่สามารถคงอยู่ได้ในโลกของการแข่งขัน

2. นำไปสู่ระบบการผูกขาด (Monopoly)

ระยะเริ่มแรกจะมีการผลิตในรูปแบบของการแข่งขัน ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายไม่มีบทบาทในการกำหนดราคา กลไกราคาจะเป็นผู้กำหนดราคาสินค้า แต่ระยะหลังต่อมาผู้ผลิตรายใหญ่จะพยายามใช้วิถีทางของการได้เปรียบเชิงเศรษฐกิจ ในช่วงซึ่งการผลิตอาจจะมาใน

รูปการทุ่มตลาดล้มล้างคู่แข่ง ในที่สุดจะกลายเป็นผู้มีอำนาจในการผูกขาดเกิดขึ้น

สภาพการผูกขาดราคาสินค้าที่กำหนด จะมีราคาสูงกว่าระบบราคาในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ การผูกขาดย่อมก่อให้เกิดการแจกจ่ายทรัพยากรการผลิตแบบไม่มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด เพราะราคาต่อหน่วยสุดท้ายที่ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้า จะสูงมากกว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้น (MC) $AR > MC$ เนื่องจากมุ่งแสวงหากำไรสูงสุดจากการผลิต กำไรเช่นนี้มิได้เกิดจากประสิทธิภาพในการผลิต แต่เกิดจากสภาพการผูกขาด ซึ่งในสภาพตลาดแข่งขันต้องการให้ $AR = P > MC$

5.6 ข้อบกพร่องการเปิดโอกาสให้มีการแสวงหากำไรทรัพย์สินส่วนบุคคล (private property)

1. ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว อาทิเช่น ป่าไม้ แร่ เกิดปัญหาการทำลายสินค้าสิ่งแวดล้อมตามมาเป็นลำดับ ยังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและพัฒนาอุตสาหกรรมในระบบทุนนิยมมากเท่าใด ย่อมก่อให้เกิดมีการใช้ทรัพยากรหลายอย่างหมดลงไปอย่างมาก สร้างต้นทุนทางสังคม (social cost) รัฐต้องใช้งบประมาณมหาศาลเพื่อปรับปรุงแก้ไข
2. บางคนไม่ต้องประกอบธุรกิจอันใด แต่อาศัยรายได้จากรมรดก ทรัพย์สินธุรกิจของบรรพบุรุษสืบทอดกันมา นำมาจับจ่ายใช้สอยอย่างสบายตลอดชีพ

3. ทรัพยากรบางประเภทไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ (Unemployed resources)

แนวความคิดของคลาสสิกได้อธิบายข้อดีของระบบทุนนิยมทรัพยากรสามารถนำมาใช้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ ถ้าบางแห่งทรัพยากรมีมากเกินไปเกินความต้องการ จะเกิดผลกระทบทำให้บรรดาปัจจัยการผลิตมีค่าลดลง ผลที่เกิดขึ้นคือจะมีการใช้ปัจจัยการผลิตสิ่งนั้นมากขึ้น トラバドที่ปัจจัยการผลิตมีโอกาสเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี จากแหล่งที่มีผลตอบแทนต่ำไปสู่แหล่งที่มีผลตอบแทนสูงได้อย่างรวดเร็ว จนกว่าระบบเศรษฐกิจจะเข้าสู่สภาวะการจ้างงานเต็มที่ แนวความคิดของคลาสสิกไม่เป็นจริงเสมอไป ได้มีการพิสูจน์แล้วว่า ระบบเศรษฐกิจไม่สามารถเกิดการจ้างงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี ด้วยเหตุที่มีแรงงานบางประเภทได้รับการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง ค่าจ้างแรงงานถูกกำหนดโดยสภาพแรงงาน ดอกเบี้ยตลอดทั้งค่าเช่าที่ดินถูกกำหนดให้ตายตัวในสัญญาเช่าซื้อ ทรัพยากรบางชนิดไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี เพราะระดับราคาสินค้าไม่สามารถปรับตัวขึ้นลงได้อย่างเสรี

สรุป

อดัม สมิธ เป็นผู้ที่มีบทบาทในการวางโครงสร้างระบบทุนนิยม ลักษณะสำคัญของระบบทุนนิยม การเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาทรัพย์สินส่วนบุคคล การสืบทอดมรดกภายใต้ระบบมีการแข่งขันเพื่อการผลิตรายที่มีประสิทธิภาพ การคุ้มครองลิขสิทธิ์ต่างๆ การดำเนินธุรกิจภาคเอกชนจะมีการรวมอยู่เป็นกลุ่มเรียกว่า “Mergers” มี 3 ลักษณะด้วยกัน ภายใต้ระบบทุนนิยมประกอบด้วย ข้อดีและข้อเสีย ส่วนดีระบบทุนนิยมมีความยืดหยุ่นสามารถแก้ไขสถานะเศรษฐกิจได้รวดเร็ว ยกเว้นมาตรฐานการครองชีพ ส่งเสริมพลังในทางประกอบการ การคิดค้นวิทยาการที่ทันสมัยจะล้ำหน้ากว่าระบบเศรษฐกิจแบบอื่น ๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ข้อบกพร่องภายใต้ระบบนี้นำไปสู่การสร้างความไม่เท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในระบบ ดังจะปรากฏให้เห็นภายใต้ระบบทุนนิยมจะมีการผูกขาดเศรษฐกิจแต่ละประเภท

แบบทดสอบความรู้

1. ระบบทุนนิยมประกอบด้วยสถาบันที่สำคัญประการใดบ้าง
2. เงื่อนไขใดบ้างที่จะเสริมสร้างระบบการแข่งขันให้เกิดขึ้น
3. จงอธิบายการผูกขาดภายใต้ระบบทุนนิยม
4. กิจการประเภทใดบ้างที่รัฐบาลเข้าดำเนินการแทรกแซง
5. ข้อดีและข้อเสียภายใต้ระบบทุนนิยม

หนังสืออ่านประกอบ

วัชนา สัจจรัศมี. ระบบทุนนิยม. กรุงเทพมหานคร : เอกสารประกอบคำสอน 2524.

วัชนา สัจจรัศมี. “การขยายตัวของระบบทุนนิยม” วารสารรวมคำแห่งปีที่ 8 ฉบับที่ 10 พ.ศ.
2525 หน้า 154–162.

Maurice Dobb, **Capitalism, Yesterday and Today**. London : Lawrence & Wishart, 1958.

Michael Barrat-Brown, **The Economics of Imperialism**. Penguin Books, 1974.